Leto LXXI, št. 190 a

Spedizione in abbonamento postale

Poštnina plačana v gotovini

Cena L 0.80

Uredništvo - uprava: Ljubljana, Kopitarjeva 6. Telefon 4001 - 4004

Mesečna naročnina 18 lir, za inozemstvo 31·50 lir.

Ček. rač.: Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate

Izključna pooblaščenka za domače in inozemske oglase: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

SLOVENEC

AVGUST - 1943

21

SOBOTA

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

Velike nasprotnikove letalske izgube

11 anglosaških ladij zadetih - Pri včerajšnjih bojih z nasprotnimi letali je bilo sestreljenih skupno 49 strojev

Vrhovno poveljstvo, vojno poročilo št. 1182:

Nemški bombniki so v sidrišču v Bizerti napadli zbrano sovražno ladjevje: 11 velikih ladij je bilo zadetih.

Skupine nasprotnikovih štirimotornikov so včeraj z močnim spremstvom delovale nad vezuvsko obalo nad ozemljem v pokrajinah Avellino, Salerno in Foggia ter povzročile veliko škodo v zadnjih dveh mestih.

Protiletalsko topništvo ter italijansko-nemški lovci, ki so se spustili v ponovne močne spopade, so sestrelili skupno 44 strojev.

Naši lovci so prestregli skupine sovražnih dvomotornikov pri poskušenih napadih na pomorski promet na Tirenskem morju in sestrelili v morje 4 letala; protiletalsko topništvo je sestrelilo neko drugo letalo pri rtu Rizzuto, ko je napadlo Crotone.

General Ambrosio.

Delo italijanske mornarice in letalstva

v bitki za Sicilijo

Rim, 20. avg. as. Agencija Stefani objavlja: Vnovič je kr. mornarica z molčečo vedrostjo, ki je njej lastna, ob vojaških nastopih na Siciliji izvedla prav tako nenadomestljivo kakor veličastno delo z majhnimi enotami, lahkim ladjevjem, motornimi vlačilci, majhnimi parniki in oboroženimi motornimi jadrnicami, kakor sta to velevala tesna Messinska ožina in njeno obrežje.

Ako delovanje italijanske mornarice pokažemo v številkah in po izidih, dobimo zares velikanske uspehe, ko je zaradi dovoza prehrane in ojačenj brodovje prepeljalo ogromno ljudi, orožja, blaga, oklepnih vozil, avtomobilov in preskrbe vsake vrste. Nasprotnikovo letalstvo, ki je bilo zmerom po številu močnejše nad pomorskimi zvezami s Sicilijo, ni dalo štirideset dni nobenega miru ladjam in uporabljenim vozilom, zlasti pa ne tistim, katerim so vojne potrebe nalagale, da so plula zunaj prave ožine. Na morju in v pristaniščih, na odprtem morju in ob obrežjih so bila vsa plovila stalno izpostavljena nasprotnikovemu ognju podnevi in ponoči.

Toda ladje in plovila, poveljniki in mornarji, ki so se zavedali veličine zaupane jim naloge, so se postavili s svojo vedro in trdno disciplino in se vrgli na delo in tveganje vzlic težkim izgubam, ki jih je nasprotnik neprestano povzročal. Posebnega poudarka je vredno delovanje motornih vlačilcev, ki so pod poveljstvom najmlajših častnikov, s svojo posebno pripravnostjo, da se prislonijo h kopnemu na katerem koli delu obrežja, pokazali junaško požrtvovalnost v najhujših okoliščinah.

Nasprotnikovo letalstvo, ki je tako trdovratno in s tako obilnimi sredstvi napadalo ta velikanski dovoz in odvoz orožja ter vozil, je moralo priznati svojo nesposobnost, da bi strlo to tako čudovito požrtvovalnost. Nič večjega uspeha niso imele nasprotnikove vojne ladje, ki so večkrat poskušale pretrgati promet. Naše torpedovke in naše podmornice so bile budne čuvarice ob vseh obrežjih ožine. Podmornice so od prvega trenutka nastopale v nevarnih vodah, kjer je imel nasprotnik premoč in kjer je zbral svoja obrambna sredstva. Najvišji junaški duh, s katerim so se naše podmornice metale v boj, ni razviden le iz njihovih uspehov (potopljena ena križarka, štirje rušilci in dva parnika za 23.000 ton, torpedirana pa še ena velika ladja, rušilec in parnik za 15 tisoč ton), marveč tudi iz dejstva, da se pet podmornic ni vrnilo iz sicilskih voda v oporišča.

Motorni čolni, katerih je bilo le skromno število v primeri z nalogami, ki so jim bile dane vsako noč, so izvedli dolge zaščitne vožnje in so preprečili vse nasprotnikove napadalne poskuse. Med drugim so potopili en rušilec in en parnik za 9000 ton. Nikdar se niso plašili tveganja in nasprotnika in zato so v boju izgubili precej najboljših moč. Ogromna pustošenja, ki so jih nasprotnikova letala povzročila v sicilskih pristaniščih, še preden se je začelo izkrcavanje, ki so se pa nadaljevala tudi po začetku kopenskih bojev, so po eni strani pomorskim edinicam odvzela prikladne pristajalne točke in jih prisilila, da so nastopale vedno ob odprtem obrežju in s tem so se postoterile težkoče in nevarnosti, po drugi strani pa so pred hudo preizkušnjo postavila vso organizatorično sposobnost in zapovedovalno spretnost poveljnikov. Vsi poveljniki sicilske mornarice, od najnižjega pa do najvišjega, so bili z občudovanja vredno sposobnostjo kos najtežjim položajem in so se znali boriti uspešno tudi v najbolj neugodnih okoliščinah, pa povrh s sredstvi, ki jih je bilo manj, kakor bi jih pa potrebovali. Razni poveljniki so ostali na svojem mestu prav do zadnjega trenutka, čeprav so imeli možnost in pravico, da se oddalje. Vseskozi so se borili ramo ob rami z mornarji, kadar so okoliščine velevale, da morajo prevzeti tudi kopensko obrambo oporišč.

Dovolj je, če omenimo pripetljaj v Augusti, ki se je dobro branila z morske strani in je za štiri dni padla po junaškem boju na kopnem proti nasprotniku, ki je bil strahotno jačji. In ta boj so večji del vzdržale čete mornarjev, katerim je do zadnjega trenutka poveljeval admiral Leonardi. Zadostuje tudi primer v Trapaniju, kjer bi bil kontreadmiral Manfredi moral zapustiti mesto še pred angleškim izkrcanjem na Siciliji, pa je rajši ostal na svojem mestu in se je postavil kot čudovit poveljnik: S svojimi možmi se je trdo upiral nasprotniku, ki je tudi tu s kopnega obkolil mesto, ker si ni upal tvegati napada z morja.

Tudi na tem bojnem terišču, kakor v Libiji in Tuniziji in na drugih bojiščih, so trgovski ladijski sprevodi pod vodstvom kr. mornarice kakor vedno izpolnili vse svoje naloge in v molku opravili svoje predragoceno delo vzlic vsem napadom in poškodbam, ter prav do zadnjega hipa ostali na bojnem terišču.

Tu ne bi smeli pozabiti tudi plemenitega dela bolniških ladij, ki so se neprestano odlikovale kljub ponovnim letalskim napadom nasprotnika, ki so bili v nasprotju z določili mednarodnega prava, in so prepeljale veliko tisoč ranjenih Italijanov in Nemcev. Danes še ni čas, da bi objavili točne številke, toda po vsem, kar je že znanega, se lahko zatrdi, da bodo te številke tedaj, ko bodo sporočene javnosti s svojo obsežnostjo nepreklicno povedale, kako velikansko in važno je njihovo mesto v sklopu nalog in dela, ki ga je kr. mornarica izvedla med vojnimi nastopi na Siciliji.

Ponovne hude borbe ob Miusu

Bitka divja tudi pri Izjumu in Bjelgorodu - Sovjeti so včeraj zgubili 486 tankov in 81 letal

Hitlerjev glavni stan, 20. avg. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Na bojišču ob Miusu so se ponovno vnele hude borbe.

Pri Izjumu so naše čete v ogorčenih bojih odbile hude boljševiške napade, obkolile v drznem protinapadu dva sovjetska bataljona in ju uničile.

Na bojnem področju jugozapadno od Bjelgoroda traja bitka z nezmanjšano silovitostjo dalje.

Na ostalih odsekih so naše čete uspešno podprte od letalstva zavrnile vse sovjetske prodorne poskuse in prizadele sovražniku visoke izgube. Včeraj so Sovjeti izgubili 486 oklepnih voz in 81 letal.

V vodah pri Ribiškem poloteku so hitra nemška bojna letala potopila neko sovražno stražno enoto.

Močan oddelek nemških bojnih letal je v noči na 19. avgust ponovno napadel pristanišče v Biserti ter zadel z bombami vseh kalibrov 11 velikih ladijskih enot. Pri tem je bilo 8 prevoznih parnikov s skupno 33.000 tonami težko poškodovanih. 5000 tonska trgovska ladja se je takoj potopila.

Nemški lovci so sestrelili včeraj v hudih letalskih borbah nad južnoitalijanskim prostorom 28 angleških in ameriških letal, med njimi 15 štirimotornih bombnikov.

Nad zasedenim zapadnim ozemljem je bilo na dan 19. avgusta po zaslugi lovske in protiletalske obrambe uničenih 12 sovražnih letal. Preteklo noč je izgubil sovražnik pri vznemirjevalnih poletih nad zapadnim in severnim nemškim ozemljem, potem ko je brez učinka odvrgel bombe, eno nadaljnje letalo.

Pri preskrbovanju Sicilije in poznejšem odmiku tamkaj se bojujočih oddelkov so se z žilavo hrabrostjo in požrtvovalnostjo ter neutrudljivimi akcijami posebno odlikovale razne enote vojne mornarice pod poveljstvom fregatnega kapitana Freiherr v. Liebensteina.

Harkov in Brijansk središči bojev na vzhodu

Berlin, 20. avgusta. Središče orjaške borbe, ki že 45 dni divja na vzhodu, se je zopet premaknilo. V zadnjih 24 urah je znova pri Harkovu ter v okoliških področjih. Če dodamo še boje v donješki kotlini ter ob Miusu, kjer je že neštetič znova začeta sovjetska ofenziva skušala podpreti glavne poskuse za zavzetje pokrajinske prestolnice, smo opisali prvo središče velikih bojev. Dejansko lahko govorimo o dveh velikih središčih. Tudi med Smolenskom in Brijanskom divjajo boji odločilnega pomena. Kakor pravijo Sovjeti, so morali Rusi južnozahodno in zahodno od Bjelgoroda ter zahodno in severnozahodno od Harkova zaradi silovitih nemških protinapadov močno pritisniti. Nekateri krajevni vdori so bili hitro blokirani, izločeni in tudi likvidrani. Nemci so tukaj vodili predvsem zadrževalno bitko, ki je zadala Sovjetom velike izgube in jih prisilila k novi preureditvi sil. Sovjeti so začeli napadati na velikem bojišču severno od Poltave preko Čugujeva do Zmijeva in Miusa. En del sovjetskih klešč pritiska na Poltavo, drugi pa na progo Harkov-Lozovaja.

Položaj je postal znova kočljiv. Ni pa nikakih razlogov za zaskrbljenost. Nemške čete junaško zadržujejo sovražnika in mu zadajo težke izgube. V bojno črto so prispele nove nemške rezerve. Kremelj sam poroča, da so Nemci pri Bjelgorodu poslali v boj novih 100.000 mož.

Nemška ogledniška letala so zapazila veliko zbiranje sovjetskih čet pri Ilmenskem jezeru in pri Volhovu. Verjetno bodo Sovjeti tudi tamkaj začeli ofenzivo, katere neposredni cilj bi bil železniška proga Vitepsk—Leningrad.

»Krasnaja zvezda« je objavila zanimiv uvodnik. Glasilo sovjetske vojske piše, da je Moskva v glavnem lahko zadovoljna z uspehi rdečih čet, ne sme pa si delati nikakih utvar, kajti Hitlerjeva vojska je še močna. Povsod se junaško upira in zadržuje tudi navale nadmočnih sil. Strateški položaj bi se temeljito spremenil, če bi Angleži in Amerikanci odprli bojišče na zahodu, zlasti če bi napadli kako važno središče zahodne nemške obrambe. Tretje bojišče na evropskem jugovzhodu bi ne bilo odločilnega pomena. Iz tega se vidi, da Moskva ne verjame preveč v obljubo o drugem bojišču na zahodu.

Zanimiv je tudi članek, ki ga je objavil Ward Price v »Daily Mailu«, kjer pravi: Če nam je pet nemških divizij dalo toliko dela v Siciliji, si lahko predstavljamo, kako trde preizkušnje čakajo zaveznike, ko bodo napadli 260 nemških divizij, ki so na evropski celini. Res je, da imajo Angloamerikanci skupno 500 divizij, toda Nemci imajo močne obrambne postojanke, zlasti na vzhodu. (»Il Piccolo.«)

Italija ne mara kloniti

Rim, 20. avg. as. S prvimi topovskimi streli preko Messinske ožine — pravi londonski radio — se je začela prava bitka za Italijo. Sovražnik očividno hlini — kakor da bi ne vedel, da se je bitka za Italijo začela že 10. jul., ko je napadajoči sovražnik onečastil sicilsko ozemlje, in da se nadaljuje s še zagrizenejšo voljo do borbe. Nadaljuje se ne le za preprečitev požara preko mučeniškega otoka, ampak tudi zato, da se ta skrajni del države, tako ljub srcu vsakega Italijana, povrne nazaj k domovini. Če drugo ne, je že ta volja za nadaljevanje borbe presenetila sovražnika in mu zmedla zavojevalne načrte. Za Anglosase bi bilo gotovo prijetneje, če bi Italija odložila orožje in se predala. Londonski radio je namreč včeraj, ko je poročal o uspehih v Siciliji in o tem, kaj bi pomenilo nadaljevanje vojne na polotoku za Italijo dejal, da mora Italija neobhodno prositi za mir, kajti odpor Italije da bi bil škodljiv njenim koristim. »Nadaljevati vojno — je zaključil komentator — bi pomenilo izgubiti tudi možne koristi miru.«

K temu pripominjajo v Rimu: To je že nešteti laskav manever Anglosasov, ki hoteč naglo doseči odločilne vojaške uspehe brez borbe, slikaje Italijanom kdo ve kakšne prednosti, če bi zapustili nemškega zaveznika. Ali pred 25. julijem morda niso govorili organi iste propagande, da je temeljni cilj Anglosasov uničenje fašizma in da po njegovem padcu ne bo nič ločilo Angležev ter Amerikancev od italijanskega ljudstva? Dogodki, ki so sledili koncu prejšnjega režima, dokazujejo neresničnost teh trditev. Izkušnja torej Italijane uči, da ne smejo prav nič verjeti nasprotnikovemu laskanju. Četudi bi Italijani vprašali za mir, bi bili pogoji trdi in neusmiljeni. Angleški komentator je nato zaključil: »Čeprav s težkim srcem, Anglija mora bombardirati Italijo.« S težkim srcem ali ne, Italijani so to že vedeli in zato ne marajo kloniti.

Pregled sovražnih izgub na Siciliji

Berlin, 20. avgusta. as. Iz pristojnega vojaškega vira dajejo naslednje prve pregledne številke o bitki na Siciliji ter podatke o prevozu italijansko-nemških čet s Sicilije na celino.

Kakor zatrjujejo, je do zdaj bilo prepeljanega za skupno **17.000 ton** streliva, vojnega blaga, živeža, goriva in vseh vrst orodja. Vrh tega so s Sicilije prepeljali **9600 avtomobilskih vozil, 100 topov** ter **47 tankov.**

Število ljudi, ki so jih prepeljali na celino, znaša **35.000 mož**, vrh tega pa še **4500 ranjencev.** Na otoku niso pustili niti enega ranjenca.

Vse te čete in to blago so prepeljali z neštetimi majhnimi ter najmanjšimi plovili in ladjami, ki so lahko ušle nadzorstvu premogočne nasprotnikove letalske sile.

Glede izgub, ki so jih osni oddelki zadali Angležem in Amerikancem, dajejo iz istega vira naslednje, prve pregledne številke:

oddelki vojske so zajeli ali uničili **400** oklepnih voz, **63** topov, **69** izkrcevalnih vozil ter eno korveto.

Če upoštevamo veliko število mrtvih, sodijo, da so Angleži in Amerikanci po nemških računih izgubili **tretjino svoje dejanske sile,** ki jo je sestavljalo 15 divizij.

Oddelki vojske so uničili **300 nasprotnikovih letal,** mornariške edinice **41,** protiletalsko topništvo pa **167.** Vsega skupaj torej okoli **500 nasprotnikovih letal.**

Mornariške izgube znašajo: **55 prevoznih ladij s skupno 247.000 tonami,** ki jih je potopilo letalstvo; **57 ladij s skupno 270.000 tonami,** ki jih je poškodovalo spet letalstvo, in sicer tako hudo, da je treba računati z njihovo izgubo. Tem številkam je treba še dodati izgubo **5 trgovskih ladij z 35.000 tonami,** ki so jih potopile edinice nemške vojne mornarice.

Nazadnje so Angleži in Amerikanci po zaslugi letalstva, protiletalskega topništva in mornarice izgubili naslednje vojne ladje: **1 križarko, 7 rušilcev, 3 motorne torpedovke, 2 korveti, 1 spremljevalno ladjo** ter **7 izkrcevalnih vozil.**

O čem govore v Kanadi

Lisbona, 20. avg. as. Agencija Reuter poroča iz Quebeca da je po vseh znamenjih treba domnevati, da se bo zavezniško vrhovno poveljstvo končno izreklo proti verjetnosti, da bi bilo vojno možno dobiti s strategičnimi letalskimi bombardiranji.

Londonski dopisnik švicarskega lista »Nationalzeitung« pravi, da je treba pričakovati političnih sprememb in da general Eisenhower najbrž ne bo zapustil Sredozemskega morja, ad bi se udeležil posvetovanja v Quebecu. Opirajoč se na poročilo angleškega lista »Exchange Telegraph« pravi, da bodo na posvetovanju morali odločiti o naslednjih vprašanjih:

1. Načrti za vdor v Evropo z uporabo ogromnih vojaških množic, zbranih v Angliji. Načrti se nanašajo na strategične točke vzdolž bližnje atlantske obale.

2. Imenovanje zavezniškega vrhovnega poveljnika za evropsko bojišče. Za to mesto omenjajo generala Alexandra.

3. Imenovanje vrhovnega poveljnika za Daljni Vzhod z nalogo, da spet zavzame Birmo ter obnovi kopenske prometne zveze s Kitajsko. V zvezi s tem imenujejo ameriškega generala Stillwella.

Pristavljajo še, da je zdaj čas, da se s Sovjeti razgovore o vseh političnih vprašanjih ter spravijo v sklad različna stališča zavezniških vlad.

Tokio, 20. avg. as. Razpravljajoč o sedanjih razgovorih med Churchillom in Rooseveltom pravi »Mainiki«: Očividno skušata Amerika in Anglija kupiti čim več krvi Sovjetske Rusije in Čungkinga s po možnosti čim manjšo potrošnjo orožja. List naglaša, da v sedanji vojni prelivata največ krvi Sovjetska zveza in čungkinška Kitajska. Z njuno krvjo Združene države in Anglija še lahko nadaljujejo vojno. Toda čeprav skušata Anglija in Amerika zaplesti Sovjete in čungkinške Kitajce v najhujše bitke na predazijskem bojišču, se obnašata proti tema državama kaj hinavsko, ker nista povabili niti sovjetskih zastopnikov na konferenco v Quebeck, Čungking pa sta po stari navadi popolnoma prezrli.

Lisbona, 20. avg. Z Edenovim prihodom v Quebeck so se pričeli pogovori o Rusiji, oziroma o zemeljskih zahtevah sovjetske vlade. Eden je na konferenci točno orisal moskovske zahteve. Listi ne zakrivajo dejstva, da je Edenov prihod znatno vplival na konferenco.

»Newyork Times« je zvedel od svojega carigrajskega dopisnika, da so v Turčiji močno v skrbeh zaradi sovjetske politike, ker se Moskva živo zanima za Turčijo in za Dardanele. »Weshington Post« pravi, da je Eden prinesel nove predloge glede premirja z Italijo. Drugi listi vztrajajo, da je treba nadaljevati ofenzivo proti Italiji, kajti le vojaški pritisk da bo mogel pripraviti Badoglia do kapitulacije. »Newyork Times« končno poroča, da bosta verjetno prispela v Quebeck generala De Gaulle in Giraud. (»Il Piccolo.«)

Nov predsednik Sirije

Ankara, 20. avg. as. V Siriji je novi parlament izvolil za predsednika sirske republike Sukru Kulatyja. Kulaty je voditelj nacionalističnega gibanja in eden glavnih borcev za popolno neodvisnost Sirije.

Romuni potopili sovjetsko podmornico

Bukarešta, 20. avg. as. Romunski rušilec »Marasosti« je v Črnem morju potopil 600 tonsko sovjetsko podmornico, ki je napadala ladje, namenjene v neko romunsko pristanišče. Sovjetska podmornica je najprej izstrelila tri torpeda na romunski rušilec, nato pa je bila zadeta z globinskimi bombami.

Na Siciliji so dogodki Anglosase prehiteli

Stockholm, 20. avgusta. as. Po poročilih dopisnikov švedskih listov iz Londona so na italijansko-nemški strani najpreje objavili novico o izpraznitvi Sicilije in so v Londonu šele iz tega vira izvedeli za izpraznitev. Nekaj ur pred tem je izdalo zavezniško poveljstvo poročilo, v katerem je govorilo o zelo previdnem napredovanju angleško-ameriških sil. Iz tega se vidi, da si Angloamerikanci niso bili na jasnem o položaju in so na koncu udrihali v prazno.

Francoski general padel na Siciliji

Lizbona, 20. avg. as. Angleška uradna poročevalska agencija javlja, da je pri bojih v Siciliji umrl poveljnik 19. armadnega zbora francoskih emigrantov general Louis Maria Koelte.

Diplomatski posveti v Španiji?

Stockholm, 20. avg. Iz Londona poročajo, da bo v kratkem prispel na posvetovanje v London angleški veleposlanik v Madridu. Preden bo sir Samuel Hoare zapustil Španijo, bo imel važne posvete z generalom Francom. V ta namen bo z letalom odpotoval v La Coruno. Na splošno smatrajo, da so ti posveti uvod v važne dogodke ustavnega reda v Španiji. (»Il Piccolo«)

11. oktober — začetek novega šolskega leta

Rim, 20. avg. as. Z ozirom na sedanje izredne okoliščine in zato, da se zagotovi redno delovanje šol, je odredil minister za narodno vzgojo, da se v osnovnih, srednjih in višjih šolah v šolskem letu 1943-44 začne pouk 11. oktobra. Vpisovanje učencev se bo začelo 1. septembra ter se bo končalo 5. oktobra. Ta rok je podaljšan do 9. oktobra za tiste, ki morajo opraviti popravne izpite.

Obsedno stanje na Norveškem

Berlin, 20. avgusta. Pristojni berlinski krogi so ironično komentirali tendenčne glasove nekaterih nevtralnih listov o nemškem namenu izprazniti Norveško. Kakor je znano, so bili na Hitlerjev ukaz vsi bivši norveški častniki prepeljani v posebna taborišča v Nemčiji. List »Dagens Niheter« to takoj spravlja v zvezo z izpraznitvijo Norveške. Jasno pa je, da Nemci na to ne mislijo, pač pa hočejo preprečiti, da bi bivši norveški oficirji v primeru anglosaškega izkrcanja podpirali sovražnika. Te pripombe — dodajajo v Berlinu — spadajo v isto vrsto s strupenimi domnevami nekega drugega švedskega lista o ustrelitvi predsednika policije v Oslu. Pozitivno se je izvedelo, da je bilo zaradi protinemških demonstracij oklicano obsedno stanje po celi Norveški. (»Le Ultime Notizie.«)

Manevri v Španiji

Madrid, 20. avg. as. General Franco, vojni minister ter načelniki njegove vojaške hiše in številni visoki častniki so prisostvovali vajam 81. divizije v Guitirizi. Na koncu so čete korakale pred generalom Francom in mu vzklikale.

Diplomatska živahnost v Vatikanu

Vatikansko mesto, 20. avg. Sveti oče je sprejel le malo obiskov. Prvi je bil pri njem sprejet kolumbijski škof msgr. Ocampo, ki je pred nekaj dnevi prišel v Italijo. Čeprav vlada te dni velika vročina in so počitnice, je bilo diplomatsko delovanje v Vatikanu vendar precej živahno. Državni tajnik kardinal Maglione — ki ga vsi poznajo kot neustrašenega delavca ter inteligentnega in najožjega sodelavca Pija XII. — je sprejel včeraj in predvčerajšnjim razna diplomatska zastopstva držav, akreditiranih pri sveti stolici.

Bolj ali manj je lahko uganiti, o čem te dni razpravljajo, vendar pa so seveda to le samo ugibanja. Gotovo ni brez pomena navzočnost vseh kardinalov v Rimu ter raznih drugih visokih osebnosti. Tudi ni brez pomena veselo presenečenje rimskega prebivalstva, ki je prejšno nedeljo na trgu svetega Petra vzklikalo svetemu očetu in ga je videlo na balkonu v spremstvu kardinala Maglionija. Kardinal državni tajnik namreč ob takih priložnostih navadno ne spremlja svetega očeta. Njegova navzočnost je bila opažena in ni ostalo skrito dejstvo, da je nekaj manifestacij veljalo tudi njemu. (»L'Avvenire d'Italia.«)

Nasprotniki računajo na hude bitke

Madrid, 20. avg. as. Španski tisk je z velikimi naslovi poročal o izpraznitvi Sicilije in naglašal, da je osnim silam uspelo prepeljati na celino velik del čet in gradiva ter celo angleško-ameriške ujetnike, zajete v bojih na Siciliji. Tisk posebno naglaša sposobnost in junaštvo italijansko-nemškega poveljstva ter vojaštva. List »Madrid« piše v nekem članku, da se je — kakor je bilo pričakovati — bitka v Siciliji končala, toda posledice zavezniške zmage so zmanjšane, ker je os nudila resnično zgleden odpor, česar nepovršni opazovalci ne smejo prezreti z ozirom na bodočnost. List nato nadaljuje, da so izpodleteli tihi politični računi na stališče nove italijanske vlade, ker je Italija skupno z Nemčijo sposobna nuditi nasprotniku velik odpor. — Madridski list nazadnje navaja še izjave nekaterih severnoameriških osebnosti, ki svare pred pretiranim optimizmom, kajti »dobiti bo treba še mnogo trše bitke«.

Bogata žetev na Danskem

Kopenhagen, 20. avg. as. Izvedelo se je, da je bila letošnja žetev na Danskem tako bogata, da upajo na povečanje krušnega obroka in na izboljšanje moke. Tudi žetev pese in sladkorja je letos na Danskem za 50 odstotkov večja.

Drobne novice

Posvetitev bolnikov v nedeljo, 22. t. m.

Važno opozorilo! — Posvetitev bolnikov brezmadežnemu Marijinemu Srcu bo v stolnici ob 4 popoldne. Glede transporta bolnikov naj se vsakdo obrne na svoj župni urad. Mestno poglavarstvo je storilo pripravljalnemu odboru veliko uslugo s tem, da je dalo na razpolago nosila. Vsakdo, kdor hoče biti prenešen z nosili v stolnico, naj si dobi nosače ali pa naj poprosi svoj župni urad, da mu jih preskrbi. Vsak župni urad bo izstavil posebno potrdilo, s katerim bodo nosači lahko dvignili nosila na mestnem fizikatu, Krekov trg. Nosila je treba vrniti takoj v ponedeljek nazaj mestnemu fizikatu. Ta nosila naj si vsakdo oskrbi po možnosti že danes, v soboto, dopoldne.

Pripravljalni odbor 5 prvih sobot v Ljubljani.

Koledar

Sobota, 21. velikega srpana: Ivana Santalska, vdova; Bernard Ptolomej, opat in ustanovitelj reda.

Nedelja, 22. velikega srpana: 10. pobinkoštna; Hipolit, škof in mučenec; Timotej, mučenec.

Zgodovinski paberki

21. velikega srpana:

Ob koncu 17. stoletja se je proslavil na Gorenjskem z drznimi čini glasoviti **»Hudi Kljukec«**. Njegovo pravo ime je bilo Janez Košir. Že v zgodnjih detinskih letih je zgubil starše in vzrastel brez prave vzgoje in nadzorstva. Nekaj let je služil pri nekem krčmarju, potem pa se je šel učit zdravilstva k nekemu »padarju«, kjer je ostal tri leta. Od tod je pobegnil k ciganom, ki so se klatili po Gorenjskem in postal kmalu njihov poglavar. Zbral je okoli sebe drzno četo ciganov, pokvarjenih dijakov in raznih postopačev ter plenil in ropal po slovenskih deželah. O njegovi drznosti in prebrisanosti so med ljudstvom nastale cele pravljice in razen Turkov se kmetje nikogar niso bolj bali kot »Hudega Kljukca«. Oblasti so ga zaman zasledovale, vedno je znal uiti. Ko se je sprl s pajdaši, je obljubil oblastem, da se hoče poboljšati, ako mu zagotove popolno odpuščanje. Dovolili so mu, da se je vrnil na Kranjsko in ostal nekaznovan. Naselil se je v vasi **Jama** za Savo, kjer je odprl krčmo in začel tudi zdraviti ljudi. **L. 1680** se je oženil z neko kmetsko hčerjo iz Smlednika. Kot ranocelnik si je zdaj »Hudi Kljukec« pridobil še večji sloves po deželi kot nekdaj s tolovajstvi. Zgodba o »Hudem Kljukcu« je prišla tudi v slovensko leposlovje. —

L. 1780 se je rodil v Repnjah **Jernej Kopitar**, veliki slovenski slavist.

Novi grobovi

Janez Kocmur — umrl

V četrtek, dne 19. avgusta 1943 je umrl zadet od kapi Janez Kocmur, prvi ravnatelj Okrožnega urada za socialno zavarovanje v Ljubljani. Pokojnik je bil rojen v Ljubljani dne 24. junija 1881. Prvotno se je posvetil trgovski stroki. Nato je odšel prostovoljno k vojakom ter je bil dodeljen v Mostar. Po štirih letih vojaške službe se je vrnil v Ljubljano, kjer je dobil poduradniško službo v tobačni tovarni. Tam je ostal deset let. Nato je bil sprejet kot tajnik pri Okrajni bolniški blagajni v Ljubljani. V prvi svetovni vojni je služil vso vojno kot računski podčastnik v vojaški bolnišnici. Po vojni je zopet nastopil službo pri Okrajni bolniški blagajni in bil imenovan za ravnatelja. Prva njegova naloga je bila, da je centraliziral vse bolniško zavarovanje v Sloveniji ter organiziral uradno poslovanje, kar je prav posebno olajšalo ustanovitev Okrožnega urada, ko je bilo uvedeno leta 1922 v državi centralizirano socialno zavarovanje delavcev s sedežem v Zagrebu. Ravnatelj Kocmur ni bil za tako strogo centralizacijo zavarovanja. Po njegovem mnenju naj bi ostali okrožni uradi avtonomni, v zvezni centrali pa združeni le posli, ki so potrebni za varstvo načelne enotnosti in skupne sklade, nikakor pa ne končna likvidacija tekočih, zlasti bolniških dajatev. Po dveh letih je bil Kocmur premeščen v Zagreb k Osrednjemu uradu, kjer je služboval do svoje upokojitve do l. 1932.

Pokojnik je bil jako žilave narave in neumorno delaven. Leta 1918. je bil med drugimi imenovan v ljubljanski občinski svet. Pozneje (1920.) pa je bil izvoljen in je eno poslovno dobo upravljal jako važne funkcije v občinskem svetu. Po vpokojitvi se je zopet naselil v Ljubljani. Nad 30 let je jako aktivno sodeloval v javnem življenju. S svojo izredno kritičnostjo in nadarjenostjo je često z uspehom posegal v politično, socialno gospodarsko in kulturno življenje, zlasti delavsko.

Sodeloval je tudi publicistično zlasti v delavskih listih in zadnja leta tudi pri drugih. Z ozirom na izredni njegov spomin in bistrost duha je z lahkoto obravnaval svoje spomine ter razlagal svoje dogodke prav zanimivo. Marsikdo je z zanimanjem čital te njegove spomine, v katerih je prav lepo omenjal tudi pokojnega dr. Kreka, s katerim je bil dobro znan.

Naj počiva v miru! Žalujoči družini izrekamo naše iskreno sožalje!

*

† **V Ljubljani** je mirno v Gospodu zaspala gospa Katarina Tavčar roj. Podpečnik, posestnica. Pogreb bo v soboto, 21. t. m., ob pol šestih popoldne z žal. kapelice sv. Jožefa, k Sv. Križu. Naj v miru počiva! Žalujočim naše iskreno sožalje!

Koncert vojaške godbe

Godba armadnega zbora bo priredila v nedeljo, 22. t. m., ob 19 v Tivoliju koncert s sledečim sporedom: 1. Vojaška koračnica; 2. Franz Suppè: Lahka konjenica (simfonija); 3. P. Mascagni: Cavalleria Rusticana (intermezzo); 4. Leon Bard: La Duchessa del Bal Tabarin; 5. Gomes: Guarany (operna simfonija).

Prodaja mesa na odrezek 711

Pokrajinski prehranjevalni zavod sporoča, da bodo v soboto, 21. avgusta, potrošniki lahko dobili pri svojih običajnih mesarjih proti odvzemu odrezka »711« živilskih nakaznic, izdanih od mestnega poglavarstva v Ljubljani za mesec avgust,

70 gramov govejega mesa.

Delitev se bo pričela ob 7.

*

— **Mašniško posvečenje.** V nedeljo, 22. t. m., bo prevzv. g. škof dr. Gr. Rožman podelil v škofijski kapeli v Ljubljani ob 7 mašniško posvečenje bogoslovcema Misijonske družbe sv. Vincencija Pav. gg. Antonu Rupniku in Bogomiru Kambiču, ki bosta v ponedeljek potem opravila svojo novo mašo pri lazaristih v Ljubljani.

— **Kongregacija gospodov in meščanov pri sv. Jožefu v Ljubljani** imata povodom 50 letnega redovnega življenja č. g. patra voditelja Ludvika Dostala sv. mašo s skupnim obhajilom v nedeljo, 22. t. m., ob 7 v kongregacijski kapeli.

— **Vročina proti koncu pasjih dni.** Po koledarju se bližamo koncu pasjih dni. O sv. Jerneju bodo lešniki zreli in po mnenju starih vremenarjev nam Jernej prinese še nekaj lepih in vročih dni. Letos so bili pasji dnevi prav vroči, saj je bilo po več dni, ko se je dnevna temperatura dvignila nad 30 stopinj Celzija. Tako hude vročine lani ob tem času ni bilo. Letos je bilo v dobi pasjih dni samo pet deževnih dni in 39.7 mm dežja. Ponekod je pritisnila suša. So kraji, kjer nimajo vode. Zemlja je razpokana. Lani so bil pasji dnevi sicer vroči, toda imeli so nekoliko več dežja, saj je v devetih dneh padlo do 65 mm dežja. Najbolj deževni pasji dnevi so bili leta 1939, ko je v 16 dneh padlo do 231 mm dežja. Takratno deževje je zelo škodovalo krompirju, ki je začel močno gniti. V četrtek je bila spet visoka dnevna temperatura. Maksimum je bil v mestu +32, v Trnovem celo +32.4 stopinje Celzija. Dne 4. avgusta smo imeli še nekoliko višjo temperaturo, ko je bilo +32.8° C. Znaten pa je bil padec temperature od dnevne v četrtek na jutranjo v petek. Jutranji minimum v petek je znašal v mestu +14.8, v Trnovem +12.2 stopinji Celzija. Temperatura je torej padla za dobrih 20 stopinj. V petek zjutraj je bilo hladno. Na Barju nekoliko megle. Barometer počasi pada in je v petek zjutraj dosegel stanje 765 mm, še vedno nad normalo.

— **Pokrajinski prehranjevalni zavod Visokega komisariata v Ljubljani** poziva vse trgovce, zadruge in peke, naj pridejo po nakazila za racionirana živila za mesec september in to v urad na Novem trgu 4-II, ter po naslednjem abecednem redu: **Trgovci in zadruge:** 23. avgusta A—F, 24. avgusta G—Ke, 25. avgusta Kf—L, 26. avgusta M—O, 27. avgusta P—S, 28. avgusta Š—Ž. **Peki:** 30. avgusta A—M, 31. avgusta N—Ž. — Upravičenci naj dvignejo nakazano blago naslednji dan po prejemu nakazila v skladišču Prevoda ali pri grosistih, kakor bo določeno. Zamudniki zgubijo pravico do nakazila in do nabave blaga.

— **Dar.** G. Zupančič Jakob je podaril 100 lir za šentjakobsko Vincencijevo konferenco namesto venca pok. Jožetu Travniku, za kar mu izreka konferenca iskreno zahvalo.

— **Davčna potrdila za odmero šolnine.** Ponovno se opozarjajo vsi interesenti, da čimprej vložé prošnje za izstavitev davčnih potrdil v svrho odmere šolnine. Ker zaradi hitrega poslovanja davčna uprava za mesto v Ljubljani izdaja potrdila na tiskanih obrazcih, uprava ne bo sprejemala taksnega papirja, temveč le kolke za 6 lir za vsako potrdilo. Obrazci prošenj, ki jih je treba tudi kolkovati s 6 lirami, se dobe pri davčni upravi na Vodnikovem trgu 5-II., soba 7.

— **Berite knjižico** »Trpin Job«. Cena knjižici 1 lira.

— **Učite se strojepisja! Novi eno- dvo- in trimesečni strojepisni tečaji** — dnevni in večerni — prično 24. avgusta. Desetprstna učna metoda. — Največja moderna strojepisnica, raznovrstni pisalni stroji. — Učnina zmerna. Pouk dopoldne, popoldne ali zvečer po želji obiskovalcev. — Eno- in dvomesečni tečaj je priporočljiv tudi dijakom-injam. — Podrobne informacije daje in sprejema prijave dnevno: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.**

— **Seznami davčnih osnov** ključavničarjev, elektroinstalaterjev, livarjev, kovinobruscev, dimnikarjev, milarn, izdelovalcev predmetov iz roževine, glasbilarjev, pralnic, izdelovalcev kipov-štukaterjev, kemičnih čistilnic, izdelovalcev drož, knjigovezov, bandažistov, zlatarjev, urarjev, vulkanizerjev, pečatarjev-graverjev, galvanizerjev, nožarjev, pilarjev in pasarjev bodo razgrnjeni v mestnem odpravništvu do 1. septembra, seznami davčnih osnov brivcev, frizerjev in pedikerjev bodo pa do 2. septembra razgrnjeni v mestnem odpravništvu, torej v III. nadstropju magistratne hiše za Robbovim vodnjakom.

— **Na ribjem trgu.** Petkov ribji trg na vogalu semeniška je bil založen z nekaterimi ribami. Cene stalne. Barjanke so prinesle nekaj žabjih krakov. Morske ribe so izostale. Branjevci na živilskem trgu so prodajali melone po maksimalnih cenah. Bilo pa je mnogo domačih jabolk, ki so jih kmetice prodajale na prostoru za sadje ob zidu Ljudske knjigarne.

— **Ponesrečenci v Ljubljani.** Pri zaposlitvi na krožni žagi je treba veliko previdnosti. Nesreča je kmalu tu. Kronika zaznamuje te dni dve taki nesreči. Stanko Grebenc, 39 letni mizar, si je porezal prste desnice na krožni žagi, prste levice pa 29 letni tesar Vinko Jama. — 69 letna zasebnica Franja Hvatalova je v kleti padla in si zlomila levo roko. — Pri pediranju dreves v golovškem gozdu se je hudo poškodoval na glavi 21 letni mesarski pomočnik Alojzij Stepec.

Naznanila

RADIO. Sobota, 21. avgusta. 7.30 Pesmi in napevi — 8 Napoved časa, poročila v italijanščini — 11.50 Pol ure za vojaka — 12.20 Poročila v slovenščini — 12.30 Poročila v slovenščini — 12.45 Operna glasba — 13 Napoved časa, poročila v italijanščini — 13.10 Poročilo vrhovnega poveljstva v slovenščini — 13.20 Operna glasba na ploščah — 14 Poročila v italijanščini — 14.10 Koncert radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Šijanec, sodelujeta sopranistka Draga Sokova in tenorist Andrej Jarc, operetna glasba: Strauss: Noč v Benetkah, predigra, Lehar: Dežela smehljaja, fantazija, Hruby: Car operet — 15 Poročila v slovenščini — 17 Napoved časa, poročila v italijanščini — 17.15 Koncert violinista Alberta Dermelja, pri klavirju Marijan Lipovšek: Beethoven: Romanca v F-duru, Coppola: Poema triste, Ranzato: Allegro alla zingaresca, Szymanovski: Narcise — 17.45 Pesmi in napevi — 18 Gospodinjsko predavanje v slovenščini — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Orkester vodi dirigent Rizza — 20.10 Lirična prireditev družbe EIAR, Verdi: Rigoletto, prvo dejanje — 20.30 Napoved časa, poročila v italijanščini — 20.50 Verdi: Rigoletto, prvo dejanje — 21.30 Orkester vodi dirigent Rizza — 22.10 Herbert von Karajan na ploščah — 22.45—23.30 Orkester vodi dirigent Zeme; v odmoru (23) poročila v italijanščini.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20, in mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

NEDELJSKO ZDRAVNIŠKO DEŽURNO SLUŽBO bo vršil od sobote od 20 do ponedeljka do 8 zjutraj mestni višji zdravnik dr. Fran Ciber, Ljubljana, Štefanova 7, telefon 36-41.

Poizvedovanja

Zgubila sem zlato verižico z zvezdo. — Najditelja naprošam, da jo odda proti nagradi v upravi »Slovenca«.

Denarnica z manjšo vsoto denarja in osebno izkaznico je bila zgubljena. Najditelj se naprosi, da jo odda v upravi »Slovenca«.

Z Gorenjskega

Slovesna otvoritev nove železniške proge Črnuče—Laze. Pred dnevi smo na kratko poročali, da je peljal prvi vlak po novi železniški progi Črnuče—Laze. Te dni pa so to novo železniško progo slovesno otvorili. K slovesnosti je prišel tudi pokrajinski načelnik in državni namestnik dr. Rainer s pristojnim državnim tajnikom. Okrožni vodja Pilz je pozdravil dr. Rainerja in ga peljal na železniško postajo Črnuče. Tam je vodja Pilz otvoril slovesnost. Prvi je govoril pristojni referent, ki se je predvsem zahvalil dr. Rainerju, inženirjem in delavstvu, ki je gradilo progo. Sledil je govor dr. Rainerja, ki je poudaril pomen nove proge. Tudi državni tajnik se je zahvalil inženirjem in delavcem, ki so gradili novo progo. Nato je lepo okrašen vlak odpeljal s postaje. Z Laz se je pokrajinski načelnik dr. Rainer odpeljal v Litijo, kjer je na kolodvoru pregledal formacije stranke in obmejne straže ter kolodvorske policije. Med potjo proti Celovcu je dr. Rainer na Gorenjskem pregledal razne javne naprave.

S Spod. Štajerskega

V Mariboru je v visoki starosti 81 let umrla zasebnica Terezija Mesarič. Dalje sta v Mariboru umrla nameščenec mestne občine Friderik Leskovar in 70 letna hišna posestnica Frančiška Cerinšek roj. Potočnik.

Iz Hrvaške

Hrvaško-slovaško sodelovanje na književnem polju. Zastopnik predsednika slovaške vlade Šano Mach je sprejel hrvaškega književnika Milana Begovića, s katerim je razpravljal o vseh vprašanjih, katera so v zvezi s poglobitvijo sodelovanja hrvaških in slovaških književnikov. Pri sprejemu je bil navzoč tudi kulturni ataše pri bratislavskem hrvaškem poslaništvu prof. Branko Krmpotić.

Imenovanje poročevalca za ustaška disciplinska sodišča. Hrvaški minister-postrojnik dr. Sušič je imenoval svetnika stola sedmorice ustaša dr. Jurija Devčića za poročevalca za ustaška disciplinska sodišča.

Jubilej Državne vinarske postaje v Zagrebu. Zagrebška Državna vinarska postaja je te dni slavila 35-letnico svoje ustanovitve.

Darilo Kustošije zagrebškemu nadškofu. V delavskem naselju Kustošija pri Zagrebu je bila pred kratkim prvič birma. Kot spomin na ta dan je pred dnevi obiskala nadškofa dr. Stepinca skupina vernikov iz Kustošije ter mu izročila umetniško izdelan album slik.

Vremenska napoved 21. avgusta (sobota): pretežno jasno, podnevi nad 30° C.
22. avgusta (nedelja): dopoldne jasno, vroče in soparno, popoldne nevihte z nalivi, nevarnost toče in viharja.

22. Mariji je bilo hudo. Skozi priprte oknice ga je opazovala v majskih jutrih, ko so rose blesketale na travi. Hodil je po mehkih poteh, pogled uprt predse in je bil gluh za razigrano pesem pomladi.

Iz Srbije

Nemoten razvoj madžarske narodnostne skupine v Banatu. »Magayr Orszag« poroča, da so v sedanjem Banatu dani vsi pogoji za nemoten vsestranski razvoj in napredek madžarske narodnostne skupine. Madžarsko šolstvo vodi: posebni madžarski šolski inspektor, ki nadzoruje delovanje 28 madžarskih otroških vrtcev, 86 ljudskih šol, 6 gimnazij ter po eno trgovsko in meščansko šolo.

Dobra letina v Srbiji. Iz Čačka poročajo, da je žetev v zahodni Srbiji končana in da je mlačev v polnem razmahu. Letošnji pšenični pridelek je zadovoljiv, kvaliteta pšenice pa mnogo boljša od lanskega pridelka. V zahodni Srbiji so letos zelo dobro obrodile tudi zgodnje vrste jabolk, hrušk in češpelj. Pozne slive pa obetajo naravnost rekorden pridelek. Povsod kažejo dobro tudi vinogradi.

Iz športa

Nizozemec Osendarp je letos najhitrejši Evropejec v tekih na kratke proge. Iz Amsterdama poročajo, da je pretekel 100 m v 10.3 sek. Prav dobra sta bila tudi Berger (10.5 sek) in Zramom (10.6 sek.).

Asboth je z lahkoto odpravil von Cramma. Na teniškem turnirju v Bergholmu sta nastopila v zaključni tekmi posameznikov Madžar Asboth in Nemec von Cramm. O Asbothu poročajo, da je bil spet v sijajni formi in je zmagal s 7:5, 6:0, 6:0. Tako je Madžar, ki uživa glas najboljšega evropskega igralca tenisa, v kratkem času dosegel dve zmagi nad Crammom.

Dunajski Rapid bo gostoval konec tega meseca v Mariboru, kjer bo odigral dve tekmi; prvo proti mariborskim železničarjem, drugo pa proti Rapidu.

Gospodarstvo

Družinske doklade v Ljubljanski pokrajini

Službeni list, št. 59-A z dne 24. julija t. l., ki je te dni izšel, prinaša več zakonov in uredb o družinskih dokladah v Ljubljanski pokrajini. Številka ne prinaša samo besedila zakonov, ki se naravnost tičejo družinskih doklad v Ljubljanski pokrajini, temveč tudi besedila odnosnih prej veljavnih italijanskih zakonov in uredb, zaradi česar je med nepoučenimi nastalo mnogo vprašanj, kako bo v bodoče z družinskimi dokladami v Ljubljanski pokrajini.

Iz besedila je jasno razvidno, da ostanejo tako prispevki delodajalcev kot doklade delojemnikov neizpremenjeni, prispevki 10 odstotkov, doklade pa v dosedaj veljavni višini, ki odgovarjajo prispevkom in dokladam za industrijo in industrijsko delavstvo v Italiji.

Nekoliko drugačen pa je nadaljnji administrativni in računski postopek, ki ne zanima toliko široke javnosti, temveč predvsem zavod za socialno zavarovanje, ki je nosilec tudi te zavarovalne panoge. Predpis, odmera, izplačevanje doklad, ki so bili doslej direktno poverjeni Zavodu za socialno zavarovanje, so le-temu zavodu poverjeni odslej po nalogu Narodnega zavoda socialnega zavarovanja. Zavod mora razpoložljiva sredstva oddajati na posebni prost bančni tekoči račun. Namesto prejšnjega samostojnega odbora za družinske doklade se osnuje sedaj pokrajinski odsek posebnega odbora za družinske doklade, ki ima nekoliko manjši delokrog kot ga je imel dosedanji odbor. Tudi sestava odbora je ostala v glavnem neizpremenjena. Izpremenjena je tudi procedura glede pritožb zoper odloke o prispevkih in dokladah. Doslej je šla pritožba na odbor, v drugi instanci pa je reševal Visoki komisariat. Po novem pa gre pritožba zopet na pokrajinski odsek posebnega odbora, v drugi instanci pa odločuje Posebni odbor za družinske doklade v Rimu.

V glavnem neizpremenjene so ostale določbe glede razdelitve prebitka.

Novi predpisi veljajo od 1. decembra 1941 dalje, torej od istega časa, ko je začela poslovati posebna blagajna za družinske doklade v Ljubljanski pokrajini.

*

Kot znano so bile z dne 1. decembra 1941 uvedene tudi v naši pokrajini rodbinske doklade za nameščence in delavce z družinskimi člani. Prispevki delodajalcev znašajo v ta namen 10% zavarovane mezde, dočim se doklade za delavstvo in nameščenstvo razlikujejo z ozirom na število otrok, ki žive v družinski skupnosti. Prve doklade so bile izplačane aprila 1942 za december 1941 in 1942, kmalu pa se je prešlo na mesečno izplačevanje.

V lanskem letu je blagajna izplačevala družinske doklade 9082 družinskim poglavarjem (8400 moških in 682 ženskih), od tega je bilo 2048 uradniških, 7034 pa delavskih družinskih poglavarjev. Doklade so bile nadalje izplačane za 20.727 svojcev-koristnikov, od tega je bilo 16.507 delavskih koristnikov, 4120 uradniških, nadalje so bile izplačevane doklade za 7516 žen, 12.345 otrok in 866 roditeljev. Zanimiva je tudi razdelitev družin po številu otrok: z enim otrokom je bilo 4030 družin, z 2 je bilo 2613, po 3 otroke je imelo 1182 družin, 4 577 družin, 5 284, 6 109, 7 36, 8 — 13 in 9 otrok 3 družine in 10 otrok 2 družini. Seveda je v posameznih družinah tudi več kakor 10 otrok.

Vpoštevani so namreč pri družinskih dokladah samo otroci do 14., oz. 18. leta, kar je časovna meja, do katere more družinski poglavar prejemati doklade za otroka.

Blagajna je za dobo od 1. decembra 1941 do 31. decembra 1942 izplačala doklad za 10,028.000 lir, od tega delavcem 7,169.000, nameščencem pa 2,859.000 lir. Od skupne vsote družinskih doklad so dobili glavarji izplačano za žene 4,010.000 lir, za otroke 5,706.000 lir in za starše 312.000 lir. Nadalje je zanimiva naslednja razdelitev izplačanih doklad po številu otrok: družinam z 1 otrokom je bilo izplačanih 1,127.000 lir, z 2 ali 3 otroci 2.956.000 lir in s 4 ali več otroci 1,623.000 lir. Mesečno je bilo povprečno izplačanih družinskih doklad za 771.389 lir.

Poslovni prebitek blagajne je znašal s koncem decembra 1942 5,613.000 lir in sicer po kritju stroškov itd. Bonifikacija upravnim stroškom Zavoda za socialno zavarovanje je znašala 1,466.000 lir, ustanovni stroški pa 50.000 lir.

*

Benzin, petrolej, klej, šelak in parafin za podeželske obrtnike. Pokrajinski svet korporacij je dodelil obrtniškim poverjeništvom zunaj Ljubljane benzin, petrolej, klej, šelak in parafinovo olje kot pomožno sredstvo, da ga razdele med upravičene člane. Opozarjajo se obrtniki iz krajev zunaj Ljubljane, ki so upravičeni za prejem teh predmetov, da se pravočasno prijavijo pri pristojnih poverjeništvih zaradi upoštevanja pri razdelitvi. Obrtniki iz Ljubljane in bližnje okolice prejemajo bone za šelak in parafinsko olje na posebno pismeno prošnjo, ki jo je treba vložiti pri Pokrajinskem svetu korporacij najkasneje do 1. septembra t. l. Prosilci, ki so to že storili, se bodo upoštevali ter dobe o dodelitvi pismeno obvestilo.

TEL. **KINO SLOGA** 21-23

Vrsta najboljših filmskih umetnikov v velezanimivem filmu

»Poplah«

Umberto Melnati, Maria Mercader, Clara Calamai, Andrea Checchi, Carlo Campanini, Eugenia Zaresca . . .

PREDSTAVE ob 14, 16, 18.

TEL. **KINO UNION** 22-21

Sijajna burka, ki bo izzvala burjo prisrčnega smeha

MACARIO

»Dečko z Zapada«

Tajni ljubavni sestanki s hčerko svojega dednega sovražnika. Ugrabljen od roparjev, mučen in v zadnjem hipu pomotoma rešen. Junak dneva, ki z zvijačo premaga vse nasprotnike in doseže zaželjeno spravo.

PREDSTAVE ob 16.30 in 18.30.

TEL. **KINO MATICA** 22-41

Ljubezenska drama slavne pevke in letalskega častnika. Prepričljiva moderna vsebina, lepe pesmi in velike plesne revije

»Velika ljubezen«

V glavnih vlogah trije ljubljenci občinstva: Zarah Leander, Viktor Staal, Paul Hörbiger.

PREDSTAVE ob 16.30 in 19.

MALI OGLASI

RESNO DEKLE dobro vzgojeno — sprejmem kot postrežnico. Prilika za priučitev šivanja. Naslov v upr. »Slov.« pod 5760.

MRCES (uši, stenice, bolhe itd.) zanesljivo uničite s TOXIN praškom. Drogerija Kanc, Židovska 1.

BREZOVE METLE držaje za lopate in omela itd. dobite pri »Gospodarski zvezi«, Bleiweisova cesta 29 in Maistrova 10.

VEČ KOLES (izredna prilika!) najboljše znamke, in dve motorni kolesi »DKW« zelo ugodno naprodaj. Gasogeno - Merkur, Puharjeva 6. (oo

ELEK. MOTORJI »Elin« 3 PS, »Conz« 5,8 PS, »Siemens« 7,5 PS, vsi motorji z zaganjačem nadalje mala krožna žaga z vgrajenim motorjem ugodno naprodaj. »Elhoma« Sv. Petra cesta 5, hotel »Soča«.

DVA TRICIKLJA rabljen in nov, in dve motorni kolesi zelo poceni naprodaj. — Gasogeno-Merkur, Puharjeva ulica št. 6. (oo

PEGE IN LIŠAJ vam zanesljivo odstrani ALBA krema. — Drogerija Kanc, Židovska 1.

PRODAM male sodčke, uporabne za zelje, repo in podobno. — Istotam prodam velike sode po 700 litrov po izredno nizki ceni. Gerovac, Kolodvorska 8.

KLAVIR zelo dobre kakovosti po možnosti z angleško mehaniko kupim. Mogoča je tudi zamenjava proti doplačilu. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Dober klavir« št. 5733.

PLACAMO zelo dobro za stare bicikije, bicikeljgume, motorna kolesa ter gume za motorna kolesa. — Gasogeno - Merkur, Puharjeva ul. 6, telefon 29-27. (k

MOLITEV — NA GORI

8 Vinko Beličič Novela

»Rajši bi, da se nisi nikdar rodil, kakor da bi te kdaj videla brez vere in časti!«

Začuden se je ozrl v mater, ki ga je gledala s svojimi utrujenimi, zaskrbljenimi očmi. Nato je nasmehoma pogledal Tino: njen obraz je zastirala tiha otožnost. Čutil je na sebi vse svete podobe, ki so visele na stenah — neme priče tistih davnih zimskih večerov, ko ga je mati pri peči učila prvih molitvic.

Ne, tisti trenutek je čutil v sebi tako trdno in živo vero, da se ni zanjo čisto nič bal.

Kaj pa čast? Gotovo je tudi čast velika dobrina, čeprav si jo ljudje razlagajo ta tako oni drugače. Tedaj je dopolnila mati:

»Janko, dokler boš imel čast, boš lahko vsakomur naravnost pogledal v oči.«

To ti je razlaga! je pomislil Janko. V tistem trenutku ga ni bilo, pred komer bi moral povesiti pogled. Sveto čustvo zadovoljstva in miru mu je zjasnilo obraz.

Tina je pobrala krožnike in druge reči ter jih odnesla ven, le vino je še ostalo v litru in kupicah na rdečem prtu.

»Oh, ko bi te zdaj videl tvoj oče!« je vzdihnila mati. »Kako bi bil ponosen nate!«

Hvaležno jo je pogledal in se zamislil, ona pa je sanjavo nadaljevala:

»Tako ga je skrbelo, kako boš živel. Ko pa je ostal v vojski, je Bog skrbel zate in ti dajal vsega, kar si potreboval. Dajal ti je zdravja, veselja za učenje, navdihoval dobre ljudi, da so ti pomagali.«

Na slivi tik okna je začičirikal strnad, nato so se zaslišali živahni otroški glasovi. Janko je vstal in stopil iz hiše. V kuhinji je sestra pomivala posodo in tiho pela.

Kako prebiti ta popoldan? se je vprašal.

Vedel je, da se o največjih praznikih kmečki ljudje ne obiskujejo radi. Posedajo doma in prebirajo časnike, koračijo po vrtu od drevesa do drevesa in le redki se proti večeru napotijo k svoji zidanici. Ni imel nobene knjige: sit jih je bil in jih do zadnje pustil v Ljubljani, ker je hotel, da se mu spočijejo utrujene oči.

Na sosednjem vrtu je zagledal gručo otrok. Lovili so se po mehki travi in vriščali. A ko so ga opazili, so umolknili.

»Letos pa nič ne pridete po papirja?« jih je spomnil in se smejal.

Zgrnili so se okoli njega — bile so po večini deklice.

»Hej, Gitka, Ditka, Malči, Mimica,« jih je klical. Rdeča lica, polne ustnice, beli zobčki, vedre oči — kdo jih ne bi bil vesel.

»Kam bi šli?« jih je vprašal.

»Gremo se skrivat!«

»Ne, jaz bi se vam tako skril, da me ne bi našle.«

»Gremo pa rožice nabirat!«

Pogledal je od obraza do obraza.

»Gremo rožice nabirat!« so se vsi oglasili.

Živa gruča je odšla z vrta na položne brežine, kjer je raslo cvetje. Janko se je predal otroškemu viku in smehu, okrasil si je suknjič, kakor so se krasili tudi otroci.

Gitka in Mimica sta spletli venček in ga dali Ditki na glavo.

»Ditka je kraljica! Ditka je kraljica!«

Janko se je domislil: Če me vaščani vidijo tu vmes, kaj si bodo mislili.

»Vi boste pa kralji!« so ga tedaj obsuli. »Krono vam že nesemo. Sklonite glavo ali pa se usedite!«

Dne 19. t. m. je previdena s tolažili sv. vere dotrpela naša ljubljena mama, stara mama, sestra, teta, svakinja in tašča, gospa

Katarina Tavčar roj. Podpečnik

posestnica

Drago pokojnico bomo spremili k zadnjemu počitku v soboto, dne 21. avgusta 1943, ob pol 6 popoldne z žal. iz kapelice sv. Jožefa k Sv. Križu.

Ljubljana, Castelfranco, Spalato, Osijek, dne 19. avgusta 1943.

Žalujoči otroci:

KONRAD, JOŽE, LEON, TONE, MALČI, ALBIN, CILKA, STANKO — in drugo sorodstvo

Za Ljudsko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič Izdajatelj: Inž. Jože Sodja Urednik: Viktor Cenčič